

תשעה הלכות עירובין שע"שעא

בסימן שפ"ד ויש אומרים^א שגם ישראל הרגיל לקבוע אוסר מיד ולענין הלכה בדברי סופרים הלך אחר המיקל.

וכל זה כשיש בעל הבית אחד קבוע בחצר שאו האורחים שבבתים אחרים שבחצר זו במטלים אצלו^ב אבל אורחים לבדם ביחד אוסרים זה על זה מיד^ג אם יש לכל אחד הדר מיוחד לאכילה^ד ואם יש נכרי דר בחצר צריכים לשכור ממנו רשותו^ה כמו שכתבאר בס"י שפ"ב.

וכל זה במקום שאין שם עירובי חצרות של רבים אבל במקום שהקהל מערבים עירובי חצרות בתחלת שנה לכל השנה אין האורחים המתוספים שם אוסרים עליהם ולא זה על זה מפני שלב בית דין מתנהג עליהם שיהא להם חלק בעירוב^ו כמו שכתבאר בס"י שם^ז:

שע"א כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת וכו' ו' סעיפים:

א דירה בלא בעלים אינה דירה^א ואינה אוסרת בחצר וגם מותר למלטל ממנה לחצר שיש בה דירות אחרים שעירובי ביניהם ואינו כמוצא מרשות לרשות^ב לפיכך אחד מבני חצר שהניח ביתו^ג והלך עם כל בני ביתו ושבת בחצר אחרת אפילו היתה סמוכה לחצרו אם הסית לבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת^ד הרי זה אינו אוסר על בני החצר שבתו שמה אם עירובי ביניהם אע"פ שהוא לא עירב עמהם ומותרים למלטל גם מביתו לחצר.

ואפילו אם אח"כ נמלך וחזר לביתו בשבת אינו אוסר^ה שכיון שכבר הסית מלכו בכניסת השבת הרי שבת זו כיון שהותרה הותרה ושוב לא תאסר^ו כמו שכתבאר בס"י שם^ז.

כמה דברים אמורים כשהלך מביתו מבעוד יום אבל אם הלך משחשכה אוסר כשהחזר^ח. ונכרי שהלך מביתו יתבאר בס"י שפ"ג^ט.

ב אחד מן השוק^א שהיה לו בית בחצר^ב שלא היה דר בה ולכן לא עירב בה^ג ומת והניח רשותו לאחד מבני אותה חצר אם מת מבעוד יום אין הוזהב אוסר לפי שהעירוב שעירוב על בית שלו מתיר גם בית שירש מבעוד יום^ד שאף שהעירוב נעשה קודם הירושה מכל מקום הרי קניית העירוב הוא בכניסת השבת ואו ירשו כבר^ה אבל אם מת משחשכה אוסר^ו הוזהב בו על בני החצר וגם הוא אסור למלטל בחצר בין מבית שלו בין מבית

ד עיי' ס"י שם (אוצ"ל: שם). וראו גם לקמן רס"י שם.
ה רמב"ם הל' עירובין פ"ד ה"ג. מ"מ שם. שריע שם.
ו ר"א"ש פ"ח ב"ש ב"ש הרמב"ד. מור וש"ע פ"ב.
ז ר"א"ש שם. מ"א ס"ק ג.
ח מע"ק ד"ו.
ט סור לפירוש מ"א ס"ק א. וכדלקמן פ"ג נבי מת בשבת ולא עירב.
י מע"ק א.
יא ברייתא ע"ג. מור וש"ע פ"ג.
יב רש"י שם ד"ה ואחר מן השוק. מור וש"ע שם.
יג תוס' שם ד"ה אחר. מ"ז ס"ק ג. מ"א ס"ק ד.
יד ר"א"ש פ"ז סמ"ג. מור וש"ע שם.
טו ב"י ד"ה אחר מן השוק. למ"ש פ"ג.
טז ברייתא שם. מור וש"ע שם.

קב שולח רש"י (נ"ג) ס"י י"ח. עיי' מ"א ס"י שצ"א ס"ק ב.
קג תוס' שם.
קד גמרא סנה"ג. ב. רש"י שם ד"ה פונדק. רד"ק משה ס"י שפ"ב ס"ק ב. שולח רמ"א ס"י קב. רמ"א שם.
קה מ"א ס"י ב. וכדלעיל ס"ה.
קו מ"א שם.
קז ט"ז ס"ק י.
קח מע"ק יב.

סימן שע"א

א רש"י פ"א במשנת ד"ה אינו אוסר. מור ולבוש פ"א.
ב תוס' פ"א א ד"ה שני. ר"א"ש פ"ח ס"ג. סור נכ"י סוס"י שש"ט. לקמן שם סוף פ"ג. וראה גם לעיל ס"י שם סוף פ"ג.
ג תוסנה"פ, א כ"רש"י מור וש"ע פ"א.

הלכות עירובין שעא

תשעו

זה ואע"פ שעירב עמאם אינו מועיל לזה שירש בשבת¹ אחר קניית העירוב ואפילו אם זה הווכח לא נכנס עדיין בבית זה לדור בו אין זו דירה בלא בעלים שכיון שהוא דר בחצר זו וראוי להשתמש בבית זה שירשו אנו חושבין אותו כאלו נכנס לדור בו².

ואע"פ שבכניסת השבת כשהיה מורישו חי ולא היה דר בו היתה דירה בלא בעלים ולא היתה אוסרת על בני החצר³ אין אומרים בזה שבת כיון שהותרה הותרה⁴ לפי שאין אומרים כן אלא כשבשעה שהותרה היה הדבר ברור שלא תחזור והיאסר כגון מי שהלך מביתו מבעוד יום והסיה מלבו שלא לחזור עד מוצאי שבת שבשעה שהסיה מלבו הדבר ידוע בודאי שלא יחזור והותרה או לכל השבת ולכן אינה חוזרת ונאסרת בשמאלך אחר כך תחזר⁵ אבל כאן אין הדבר ידוע בודאי בכניסת השבת שלא יבא בעל הבית זה לביתו בשבת⁶ ואין אומרים שכיון שלא בא בכניסת שבת הסיה מלבו ובודאי לא יבא כל השבת⁷:

ג. אחד מבני החצר שמת בשבת⁸ ולא הניח בני בית כביתו אם עירב אפילו ירשו אחד מבני השוק ונכנס לדור בו בשבת אינו אוסר אף על פי שהוא לא עירב בחצר זו לפי ששבת כיון שהותרה כעירוב המוריש הותרה⁹ ובלבד שלא היה המוריש גוסס מבעוד יום כמו שיתבאר¹⁰.

ואם המוריש לא עירב וירשו אחד מן השוק כל זמן שאינו בא לדור בו אינו אוסר¹¹ בא לדור בו בשבת אוסר שלא שייך כאן שבת כיון שהותרה הותרה (כיון שלא הותרה בתחלתה¹² ועוד) ממעם שנתבאר למעלה.

ואם ירשו אחד מבני החצר אוסר אף על פי שלא נכנס עדיין לדור בו ממעם שנתבאר למעלה ואפילו אם עירב עם בני החצר כשכיל בית שלו אין עירוב זה מועיל לבית זה שירשו בשבת אחר קניית העירוב¹³.

כמה דברים אמורים כשהיורש דר בבית אחר בחצר זו אבל אם היה דר בבית זה עם המוריש ונתן לעירוב משלו כשכיל בית זה של המוריש הרי זה מועיל¹⁴ כמו שנתבאר בסמ"ק ש"ע¹⁵ שבני ביתו של אדם יכולים לערב משלהן בעד ביתו.

ואם מבעוד יום מת המוריש וירשו אחד מן השוק¹⁶ שאינו מערב עם בני החצר¹⁷ הרי זה אוסר אם נכנס לדור בו בשבת¹⁸ אפילו אם המוריש עירב כבר בחייו לפי שכיון שמת כמל עירובו¹⁹:

17 רא"ש שם. מור וש"ע שם.
18 תוס' ע, א ד"ה יורש. רא"ש שם. (סור וש"ע). וכ"ה לקמן ס"ל.
19 ד"ה כח"ב"א בעברת הקרש שער ד ס"ל ותי"ט ס"ב סוף ה"ל.
20 ב"ח ד"ה אחר מן השוק. דלא כב"י. וז"ה בתוס' ורש"י (ד"ה כח"א ס"ק ד ברעת רש"י ותוס') ע"ז שם בסד"ה א' חבני כ"ו. וכ"ה בס"ד. ולקמן ס"ג נבי ירשו אחר מן השוק. וראה גם מאמר מרדכי ס"ק ב.
21 קשיית ב"ח ס"ה לא עירב. הובא בס"ל ס"ק ג ובמ"א ס"ק ד.
22 רא"ש פ"ה ה"ל. וברקעיל ס"א. וראה גם לקמן ס"י שפג ס"א ש"ל.
23 קרבן נתנאל פ"ו ספ"ו אות ג. וראה גם לקמן ס"ד לענין גר שמת.
24 ס"א סוף ס"ק ד.
25 בב"ריתא שם ע, ב. מור וש"ע ס"ד.

כח רש"י שם ד"ה משהשכח. ס"ו ס"ק ד.
10 לקמן ס"ד.
11 תוס' ע, א ד"ה יורש. רא"ש שם. מור וש"ע שם.
12 שריי מת בשבת, ועוד, שאפילו מת מבעוד יום, כדלקמן בסוף הפע"ק, לא אמרינן כיון שהותרה, שהרי לא היה ברור שלא יבא בשבת. מ"א ס"ק ה. קרבן נתנאל שם אות ג.
13 תוס' ורא"ש שם. מור וש"ע שם. וברקעיל ס"ב.
14 תוס' ורא"ש שם. מור וש"ע שם.
15 סע"ף ו.
16 ברייתא שם. מור וש"ע שם.
17 תוס' שם ד"ה אחר.
18 תוס' שם ד"ה יורש. רא"ש שם. ש"ע שם.
19 ב"י ד"ה ונ"ש רבינו נבי אחר מן החצר. ואין אומרים כיון שהותרה, ממעם שנתבאר למעלה.

הלכות עירובין שעא-שעב

תשעו

ך ישראל וגר שהיו דרים בחצר¹⁷ ועירובי יחד¹⁸ ומת הגר מבעוד יום והחזיק ישראל אחר בנכסיו אפילו לא החזיק עד שחשכה אוסר עד שיכמול רשותו כשאר יורש שיוכל לבטל¹⁹ כמו שנתבאר בס' שפ"א²⁰ ואע"פ שבכניסת השבת כל זמן שלא נכנס ישראל זה בביתו של גר היתה דירה בלא בעלים ולא היתה אוסרת אין אומרים בה שבת כיוון שהותרה הותרה הואיל והיתה ראוייה להחזיק בה מבעוד יום והיתה תלויה ועומדת ולא היה אז היתרה ברור שתהא מותרת כל השבת²¹.

אבל אם משחשכה מת הגר אין המחזיק אוסר²² שכיון שבכניסת השבת היה מותר מחמת עירובו של גר אנו אומרים שבת כיון שהותרה הותרה²³ ובלבד שלא היה גוסס מבעוד יום כמו שיחבאר:

ה אחד מבני החצר שהוא גוסס אע"פ שאינו יכול להיות בו כיום אוסר עד שיזכו לו בפת ועירוב עליו²⁴ ואם מת בשבת אין אומרים בו שבת כיון שהותרה הותרה כיון שאין העירוב ראוי להתקיים כל השבת שרוב גוססין למות²⁵ ולפיכך אם ירשו אחד מבני החצר שלא עירב עמהם אוסר אפילו אם לא נכנס עדין לדור בו או אם ירשו אחד מן השוק ונכנס לדור בו²⁶:

ז וכן קמן אוסר אף על פי שאינו יכול לאכול כוית²⁷.

אבל אורח אינו אוסר²⁸ כמו שנתבאר בסיומן ש"ע²⁹:

שעב דין שיתופי הדירות לעירוב ובו כ"ב סעיפים:

א לא אסרו לטלטל מרשות היחיד של זה לרשות היחיד של זה כלי עירוב אלא בבתים שתשמישן מיוחד ותרדיר³⁰ אבל הגנות³¹ שהן סמוכות זה לזה³² כלי הפסק רשות הרבים ביניהם³³ וכן החצרות הסמוכות וכן הקרפופות וכן כל כיוצא בהם³⁴ מהמקומות שאין תשמישן מיוחד ותרדיר כולן רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכם שמוותר לטלטל ממקום זה שאין תשמישו תרדיר למקום אחר שאין תשמישו תרדיר אפילו הם של בעלים הרבהו ולא עירובי יחד³⁵ ובלבד שלא יטלטל מתוכם לבית³⁶ כלי עירוב אם הם של בעלים מתולקים לפי שהבית חלוק מהם ואינו רשות אחת עמהם וכן מהבית לתוכם³⁷.

כיצד מטלטל הוא מחצר זו לחצר אחרת אע"פ שלא עירובי יחד ואפילו אם גם כל אחת ואחת בפני עצמה ג"כ לא עירבה או מחצר זו לגג של בית אחר שאינו בחצר זו ולא

סימן שעב
א רש"י פנ"ג, א ד"ה רבי שמעון, מ"ז ס"ק א, מ"א ס"ק ב.
ב מנחת פנ"ג, א רבי שמעון, מור ושילע ס"א.
ג מור ושילע שם.
ד ט"ז שו"ג ס"א ושנו"ג ס"א.
ה ראה ברייתא צ"א, ב: אבסריה וטרפסת וכו', וראה גם עבודת הקדש שער ר ס"ג.
ו רש"י שבת קל, ב ד"ה רתנן, עירובין כג, סעי' ד"ה כרתנן, מור ושילע שם.
ז רש"י עירובין פנ"ג, א ד"ה רבי שמעון, מור ושילע שם.
ח עירובין צ"ב, א (למפה לבתים), תוס' שם צ"א, א ד"ה עשואל, רמב"ם פ"ג ה"ט.
ט משנה שם, וגם מבית לחצר זו אסור כשלא עירוב, כדלעיל ס"ה שמו ס"א.
י עירובין צ"א, א לדברי הכל, וראה לקמן ס"ה שפח.

לו ברייתא שם ונזכרא ע"א, א, מור ושילע ס"ה.
לז רש"י שם ע"א, א ד"ה משחשכה הנהו אשרי פ"ו סו"כ פ"ו.
לח ונזכרא שם, מור ושילע שם.
לט סעיף ו.
מ ונזכרא רש"י שם ד"ה אעפ"י של החזיק, הגהות אשרי שם, מ"א ס"ק ו.
מא ברייתא שם, מור ושילע שם.
מב ונזכרא רש"י שם ד"ה ה"ק, הגהות אשרי שם.
מג תוספות פ"ה תמ"ז, רמב"ם פ"ד ה"ב, מור ושילע מ"ו.
מד מהר"ם מרומנוביר בהגהות תוס' פ"ו, א ד"ה ראתא, מ"א ס"ק ח.
מה כדלעיל ס"ג.
מו תוספות שם, רמב"ם שם, מור ושילע שם.
מז תוספות שם, אבסריה, רמב"ם שם, מור ושילע שם.
מח סעיף מ וש"י.